

tíðindablaðið

sosialurinPostsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Útgevarar: p/f sosialurin

Fyrirtaksstjóri og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Blaðfólk: Hogni Djurhuus, Dagny Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

Í hesum døgum hava skrivararnir fyri politisku flokkarnar í Nordanlondum vitjað í Føroyum. Teirra millum vóru eisini skrivararnir í javnaðarflokkinum. Her eru teir saman við umboðum fyri Javnaðarflokkinn uttan fyri húsini hjá Sosialinum á Argjum.

Fólk fyri friði fyri NATO?

Antin hevur Kjartan Mørkøre fingið okkurt skeivt í hálsin viðvíkjandi hermálsligu viðurskiftum í heiminum, ella er tjóðveldisflokkurin heilt hálsaður um í spurninginum um leiklut Føroya sum hernaðarlig vaktunda-støð hjá USA. Ein leiklutur, sum ger oyggjarnar, og serliga Eiði og Suðurstreymoy, til upplagt skjólmál í einum kjarnorkustriði.

Kjartan hevur við skrivning síni í seinastuni gjørt seg til talsmann fyri, at upprunaligi politikkur tjóðveldismanna móti øllum hernaðarligum vesni á feroyskari jørð, er vendur til politikk «fyri friði». Slíkt er takksamt, tí tað er so breitt, at helst allir feroyingar kunnu taka undir við tí, tá vit seta krigsgalningarnar rúndanum Dagblaðið og «ytsta høgra» í parantes.

Men strembanin eftir so breiðum fylkingum sum gjørligt ber við sær vandann fyri at innihaldið gerst tannleyst og politiskt útvatnað. Við allari respekt fyri tiltøkunum hjá «Fólki fyri friði», mugu vit tó áðan, at leiðin til frið í heiminum ikki er lættast gongd við

sangi, ópolitiskum røðum, og við afturlatnum eygum fyri at Jerikos múrar ikki falla av reinari humanismu aleina.

«Vit hava vant okkum við NATO-støðina»

Kjartan skrávar, at friðarrørslan «mátti liggja á einum hægri støði enn bara ein NATO-andstøða». Í sama andrátti: «ætlanin við friðarrørsluni er at virka móti tí ræðuligu kjarnorkuvápnadubbing, sum fer fram...»

Er upplýsingarstøðið í Tjóðveldisflokkinum yvirhefur so lágt, at Kjartan sum ein av oddafiskunum har ikki veit, at NATO í Føroyum (uttan fólksins loyvi=herseiting!) er eitt lið í kjarnorkudubbingini, og at eithvørt arbeiði fyri friði her á landi fyrst og fremst má snúgvast seg um at fáa Føroyar úr NATO og NATO úr Føroyum? «Høgra støði» Kjartans letur seg ikki náa uttanum tað reint politiska og ítøkiliga: alt hervald av landinum.

Kjartan er helst forsprákari teirra, sum hava

givið skarvin yvir í hesum máli. Tí longri niðri á blaðsíðuni (Sosialurin 4. juni 1983) skrávar hann: «... Føroya lögting hevur tveir ferðir samtykt, at herstöðir ikki skulu finnast her á landi. Kortini er í hvussu so er ein. Bólkar og einstaklingar hava mótmælt støðini í Sornfelli, men onki røktist fyri, at hon verður tikin niður. Harafturimóti hava fólk, tykist tað, vant seg til tað, sum verður hevdað, at hetta er «ein ávaringars- stöð, og ein støð, sum tænar einum «sivilum» endamáli». (endurgivið).

Føroyar og norðurlond eru liður í kjarnorkudubbingini

Tá sjálvt ein forsprákari fyri «Fólk fyri friði» trínur fram og umboðar hesa áskoðan, at gongan niðan í Mjorkadal fyri alt í verðini ikki var ætlað at mótmæla «verandi støð sum so» (sum hvat so?) men bert onkrum uppáttur verri, sum kann ætlast at koma, so er tað ikki undarligt at fólk fara at ivast í hvat virði henda røsla við slíkum uppgávulyndi

kann hava. Og NATO-menn og høgrakreftirnar her heima kunnu sova róliga: NATO kundi byggja tvær herstöðir her á landi hóast fólksins mótmæli, so teir kunnu helst eisini pussa sær eitt sindur upp og nýmótansgera sær meðan friðarrørslan starir seg blindan at «høgrastøðin» hjá Kjartani.

Viðari skrávar Kjartan, at um fólk halda, at liv er komið aftur í NATO-andstøðuna, so kunnu tey trúgva um aftur, tí so halda tey ikki «tað, sum friðarrørslan kundi føra fram, og tað, sum einstaklingar færu fram, hvørt frá øðrum». T.v.s. at um tú tosar sum umboð fyri friðarrørsluna, so skal tú ikki vera móti ólógligu herseitu NATO's í Føroyum, bert móti «viðari útbygging». Um tú gert tað, so ert tú «einstaklingur» og ikki undir fána «Fólks fyri friði». Eitt margháttligt krav, serliga frá einum av høvuðsprestum tjóðveldismanna, tá ein hugsar aftur í søgu flokksins.

«Kjarnorkufriðari øki» — innan NATO??

Kjartan og onnur friðarfólk tykja at trúgva, at so leingi ongin «útbúgving» fer fram á herseitu økinum í Føroyum, so er vónin har um at vit saman við øðrum nordanlondum kunnu vera «kjarnorkufriðari øki».

Hertil er fyrst at siga, at so leingi kjarnorkuvápn finnst á klótuni, so er onki øki, sum hevur nakran hermálsligan týðning, «kjarnorkufriðari» við tað, at hesi vápn eftir fáum minuttum kunnu beinast hagar sum kjarnorkuveldini vilja. Í eini sjónvarpssending fyri stuttum hoyrði eg ein amerikanska serfrøðing siga, at størsta problemið hjá USA ikki var, at teir høvdu ov fáar kjarnorkuløðingar, men harafturimóti at tað vóru ov fá skotmál til hesar løðingar. Teir máttu finna sær onkrar hernaðar-náttklubbar ella annað slíkt fyri at fáa brúk fyri øllum

rakettunum sum eftir vóru tá býir og herstöðir hjá «figgindanum» vóru oyðiløgd.

Tað sama ger seg helst galdandi hjá hinum størveldinum. Eithvørt øki, sum hevur tann minsta hermálsliga týðning, má metast sum kjarnorkuskotmark. Tað nyttar litið at summi lond siga seg vera «kjarnorkufriðari øki», tá tey eru limir í hernaðarsamgongu, og geva pláss fyri hernaðarligum installationum.

Og Føroyar, Ísland og Grønland hava ein stóran týðning fyri amerikanska kjarnorkupolitikkin. Støðin á Eiði er beinleiðis ætlað til navigatión av atomløddum Polaris-kvátum, og til at fylgja við sovjetiskum kvátum í norðuratlantiska økinum. Skal Sovjett hava nakran møguleika at føra kvátá-strategi, má beinast fyri støðini á Eiði. Sama er at siga um Mjorkadal-Sornfelli, har ansað verður eftir rakettum og flogfórum.

So leingi sum vit eru limir (beinleiðis ella óbeinleiðis) í eini hernaðarsamgongu, sum er til reiðar at beita kjarnorkuvápn eftir øðrum, so er tað heldur enn ikki meningsleyst at skira okkum «kjarnorkufriðari øki» og lata eygini aftur fyri tí hervaldi, sum her er, bert fyri at fylkingin skal vera «ópolitisk og breið» (les: tannleys).

Hvønn týðning vesturnorðurlond hava fyri kjarnorkudubbingina undirstrikast eisini av, at m.a. norska friðarrørslan ikki vildi ahva Ísland og Grønland við í kravinum um kjarnorkufriðari øki í Nordanlondum. Friðarfólkini har mettu hesi lond at hava so stóran týðning fyri, og vera so samantvunin við, kjarnorkupolitikki amerikannanna, at kravið fór at vera órealistiskt, um tey vóru tikin við. Man tað sama ikki galda fyri Føroyar, sum eisini eru ein vaktpostur hjá USA?

Tjóðveldismenn fyri NATO — ein nýggj deild?

Ikki fyri at leggja alt ov stóran dent á persónin Kjartan Mørkøre, men av tí at hann bæði trínur fram sum umboðsmaður fyri «Fólk fyri friði», og samstundis er ein av oddafiskum Tjóðveldisflokk-sins, má ein geva orðum hans gætur. Serstakliga undarligt er tað, at ein tjóðveldismaður soleiðis alment «ber yvir við» NATO í Føroyum av tí at «onki rørist fyri at hon (stöðin) verður tikin niður». Hetta hevur ikki altíð verið politikkur flokksins, men kanska er talan um eina nýggja deild, sum bert er ímóti «viðari útbyggingum»?

At Tjóðveldisflokkurin hevur ligið á lótu síðuni í NATO-politikki seinastu árin er ongin loynd. Tað er ein spurningur hvat ein kann vænta sær longur haðani. Men tað er stór synd, at ein nýspröttin røsla sum «Fólk fyri friði» skal útvatnað í føðingini. Tað nyttar ikki at lata eygini aftur fyri tí ítøkiliga veruleikanum, og stara seg blindan at einum «hægri støði», sum bert verður ein táta.

Hetta «hægri støði» er hjá Kjartansa monnum ivaleyst «friður í heiminum». Og hetta kunnu ell menniskju helst taka undir við (við einstøkum sjúkligum undantøkum). Bresjnev og Andropov hava tveitt um seg við orðinum «mir», Nixon við «peace with honour» í Vietnam. Á øllum málum finst orðið «friður». Og tað verður ikki minst havt á munni teirra, sum eru størsta hótanin móti tilveru mannaættarinnar.

Friðurin, sum NATO-hervaldið kann tryggja okkum í framtíðini, er kirkjugarðsfriður. Um vit vilja hava onnur slag av friði, mugu vit sleppa okkum av við hervaldið.

Um friðarrørslan ikki hevur hetta sum eitt endamál, men ætlar at vera «ópolitisk», so fær hon neyvan størvegis ávirkning. Tað er frægari at missa nakrar limir, enn at fáa eina so breiða røslu, at hon bert kann semjast um dagdølju.

Pax.